

Locuint'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corospun-
dinti regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literarin, comercialu si economieu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretinlu de Prenumeratiune:
Pro trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pro siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pro anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romani'a:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Inscrisini:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
bra'e pentru fisece care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costâ 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la

FEDERATIUNEA

pre patrariulu IV (opt.—dec.) 1868.

Incependu-se treiluniulu alu IV (opt.—dec.) a. c., rogâmu pre p. t. doritorii de a avè acestu diurnalu, sè binevoiesca a grabi cu prenumeratiunea, pentru ca de o parte sè ne scimu orientâ in privinti'a nrului esemplarielor ce vomu avè a tipari, éra de alta parte sè potemu incunjiurâ ori-ce neregularitate in speduirea diurnalului. Totu-deodata rogâmu pre acci p. t. domni, cari sunt in restantia cu pretiulu de prenumeratiune, si alu cãroru numeru este cam marisoru, sè nu intardia a-si rafu socotele, ca sè nu ni sè mai adauga greutãtiele si d'in acèsta parte.

Condiuniile de prenumeratiune, remanu cele d'in fruntea diurnalului.

Redactiunea.

Pest'a, 11/23 opt. 1868.

Tote poporele, cari au ce-va putere de vietia si vedu mai departe de lungulu nasului, se ingrigescu de tempuriu a-si asecurâ pusetiunea pentru ori ce eventualitate. Ti-ar' veni a crede, cã ungunii ajunsi la putere, inca se ingrigescu de venitoriulu lor, inca cerca prin tote mediulocele a-si asecurâ esistinti'a si bunastarea pre tempu cãtu se pote de indelungatu. Ti-ar' veni s'o credi acèsta mai alesu atunci, candu scii, cã ei viseza de o Unguriã, care sè ajunga pana la marea negra. Dara este cu nepotintia ca omulu sè creda, cã ungunii si-batu capulu cu venitoriulu, atunci candu vede cum manuescu ei puterea la care au ajunsu; atunci candu vede, cã ei cugeta a indestuli pre celelalte natiuni cu unu proieptu de batjocura cum este proieptulu de lege primitu de comisiunea esmisa in caus'a natiunale; atunci candu vede, cã ei, in locu de a multiem justele pretinsiuni a le celoralalte natiuni, innainteza pre calea arbitriului. Se dîce cã cinstiulu guvernulu ungunescu are gat'a proieptulu de lege in cestiunea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, si cã nu preste multu lu-va pune pre mes'a dietei. Asiè dara, dupa constitutiunismulu ungunescu, sortea tierelor aterna de la bunu placulu unei fractiuni ajunse la putere si poporulu, natiunile cari locuescu o tiera, n'au alte drepturi de cãtu a da dare si ostasi. Frumosu constitutiunismu! Intr'ace'a sè vedemu ce mai spunu si altii unguniloru inganfati. Éca ce scrie „Correspondenz“ cu raportu la proieptulu adoptatu de comisiunea de 40 in cestiunea natiunale:

„Suntemu departe a intarità natiunalitãtiele Ungariei la o pusetiune rigida séu plane la cutari pasi desperati; inse in fati'a batjocurei ce facu unii unguni cu interesele cele mai vitali a le serbiloru si a le Romaniloru, noi cari ne luptãmu pentru dreptu si adeveru, ne tienemu de detorintia publicistica, a nu ne tienè parerile nostre ascunse. Mai multu de cãtu unu anu si diumetate amblã comisiunea, esmisa in caus'a natiunale, ingreunata cu unu proieptu de lege despre „egalea indreptatire a natiuniloru“; dupa astringeri desperate fétulu se si ivi, si éca — mun-

tele intr'adeveru nascu unu siorece. Acì stã innainte nostra monstrulu, cãrui-a i-au fostu nanasi Kerkápolyi si Horváth, care inse fãra indoiela potearetã unu parinte *contescu*. Lu-intorcemu in tote pãrtile si insii amu voi sè credemu, cã acestu fétu — cãrui-a i s'a datu nerusfnetulu nume de „lege despre *indreptatirea egale* a natiuniloru — cuprinde celu putienu la aparintia ce-va seriositate si adeveru; inse nu suntemu in stare a aflã in elu alt'a, decâtu ce'a ce se insemna prin proverbulu ungunescu: „na nimic'a, prin-de bine.“ Totulu este o siedula de licintia, cã fie care pote vorbi in limb'a sa materna cu feme'a si cu pruncii, cu judele si cu notariulu d'in satu, si 2—3 miluri in giuru cu szolgabiroulu si cu juratulu, — unu dreptu, de la a cãrui folosire intre toti cmenii civilisati si ne-civilisati, dora nice polonii Russiei nu suntu eschisi. Acestu pasaportu linguisticu, cu valore pre câte-va miluri geografice, s'a impartitu in cãti va paragrafi si i s'a datu numele de „lege pentru natiunalitãti!“ Si ungunii voescu ca represintantii natiuniloru sè-si dee invoirea la acesta batjocura, si striga „tradare“ pentru cã represintantii amintiti nu iau parte la desbãterea speciale. Cum a potutu diletantismulu diplomat'eu sè lipsesca pre contele Andrassy de tota cunoscenti'a naturale, in cãtu elu potu crede, cã natiunile voru considerã garantarea *drepturilor* lor in gratios'a incuviintiare a lucrurilor cari nu le pote oprì numai absolutismulu celu mai intunecat? Contele Andrassy trebuì sè scia, cã asemene proieptu de lege este cu nepotintia sè multimesca pre Serbi si pre Romani, si acèsta este ce nu potemu condemnã destulu, cã ungunii n'au-de locu intentiunea de a multiem natiunile. De acèsta ni pare forte rêu, pentru cã dorinti'a nostra sincera este, ca natiunile unite sub coron'a S. Stefanu sè-si innainteze interesele comuni in contielegere fratiesca si sè-si pota desvoltã viet'i'a lor natiunale; inse calea pre care au apucat'o ungunii cu acestu proieptu de lege, nu este calea carea duce la impacatiune, si de cumva nu veghieza o stea tare favoritoria a supr'a ragei ungunesci, este forte verasemene cã inganfarea unguniloru prin neconsiderarea natiuniloru, li va aduce in scurtu frupte amare. Firesce la venitoriu nu cugeta accesi politici ungunesci, cã-ci altmãntea ar' zidi iazuri innainte de esundare.“

Revista diurnalistica.

(„Pester Lloyd“ despre Romani'a, „Házánk“ despre liberalismulu partitei guvernamentale.) „Pester Lloyd“ scrie cu dat'a Vien'a 21 opt., urmatoriele: „Scirea adusa de foia dv. (P. L.) despre inchiaierea unei aliancie intre Russi'a si Romani'a a cadutu ca o bomba in cercurile diplomatice de aici. Atãt'a s'a sciutu, cã ministeriulu romanu de acum este numai o marionetta in manele Russiei, si cã si principele Carolu, ascultandu de indrumãrile d'in Berolinu, se pleca bucurosu influintiei rusesci, — cu tote aste-a anuniulu, cã s'ar' fi inchiaiatu unu tratatu formalu de aliancia, a produsu o mare surprindere. De si considerandu fãptulu d'in urma omulu vine la idee curiose despre activitatea agintiloru nostri diplomatici, totu-si in acestu casu specialu se pote mangaiã cu impregiurarea, cã acestu nunciu alu lor a sositu si la cabinetulu francesu numai in momentul d'in urma. Celu tienu unu corespundinte d'in Paris, de altmãntea bine informatu, scrie asta-di diuarinlu „Allg. Ztg.“ urmatoriele: „Cabinetulu Tuilerieloru se ocupa, dupa cum se afirma, cu deosebire de aliancia intre Russi'a si Romani'a inchiaiatã de mai multu tempu, cunoscutã inse aici afara de tota indoiela numai de câte-va dîle. Chiar' asiè de securu se crede, cã Prussi'a inca si-are partea sa la acestu tratatu.“ Si „Correspondance du Nord-Est“ aduce acèsta impartasire. De insemnatu este, cã corespundintele foiei „Köln. Ztg.“ inspiratu de la ambasador'a prusesca d'in Parisu, a demintitu acèsta impar-

tasire, vedendu in ea copit'a austriaca. Acèsta incercare de a abate opiniunea publica de la fãpte constatate este chiaru atãtu de plina de spiretu si de potrivita ca si observatiunea urmatoria, cã Russi'a ce se afla in pornire spre Constantinopole, numai nusi va impiedecã ins'a-si calea cãtra cornulu de aur prin crearea unui regatu mare Romani'a. Ca si candu o Romania ori cãtu de mare ar' potè impiedecã pre colosulu nordicu sè nu innainteze!“

Diuariulu „Házánk“ scrie sub titulu „liberalismulu partitei d'in drept'a“ urmatoriele:

„Parti'a drepta striga de regula osana, candu face câte unu pasiu de melciu in cutare cestiune de reforma, care parti'a stanga o urgeza acù de multu. Cãtu de susu si-a portatu nasulu d. e. cu ocaziunea stergerei decime de vinu, ca si candu ar' fi serbatu unu triumfu asup'a partitei stange, care urgeza acù de multu stergerea toturoru remanintieloru urbaniali.

Acum recumendãmu acelui-a, care a scrisu o carte „despre liberalismulu partitei stange“, sè mai scria un'a, in urm'a evinimentelor mai noue, despre parti'a d'in drept'a si despre — liberalismulu ei.

Dreptu idee conducatorie, i recumendãmu urmatoriele:

1. Evreii potu fi egali in tote privintiele, numai in privinti'a afaceriloru de cultu si relegiune nu.
2. Cestiunea uniunei nu se pote atinge, pentru cã cestiunea natiunale inca nu e deslegata; éra deslegarea acesteia inca nu e oportuna.
3. Infintiarea celoralalte judecatorie de II instantia nu se pote intemplã, pentru cã inca nu este procedura verbale; éra acèsta nu se pote intruce.
4. Tribunalele consistoriale nu se potu sterge, pentru cã nu e casatoriã civile; éra pentru casatoriã civile Ungari'a inca nu e matura.
5. Fiume nu trebeu incorporata, pentru cã se opunu croatii; croatii, ce e dreptu, s'ar' potè indestuli bu incorporarea confiniului militare, dara pentru acèsta se immania altii.
6. Institutele pentru preparandi deocamdata nu se potu infintiã, pentru cã se immania ministriulu de culte, care in afacerea acèsta dîce, cã séu totu séu nimic'a. Daca ar' fi atãtu de energiosu in tote pãrtile! Dauna, cã este ca omulu de odinora, care in birtu a spartu si sticlele, éra a casa a tacutu ca piticulu candu l'a batutu femcea.

Daca la tote aceste-a va adauge ca ilustratiune crucile si diplomele de nobilitate a le lui Festetics, si la spate va depinge regimintele ungunesci d'in Boemi'a si Galici'a, — va presentã una scriere interesanta si va fi gat'a cu liberalismulu guvernului si alu partitei lui.“

Dieta Ungariei.

Siedinti'a d'in 21 optovre a casei deputatiloru.

Presiedinte: Szentiványi; notariu: Bujanovits.

Dupa autenticarea protocolulu siedintiei d'in urma se presinta scrisorile incurse; apoi se decide cu unanimitate statorirea liniamintelor cardenali ale sistemului proceduri civile, precum urmeza:

ca sè se intruduca publicitatea deplina.

ca in loculu manipulatiunii decretale sè se intruduca manipulatiunea arcivaria.

Principiulu alu trei-lea, care sustiene, ca judecãtiele curenti fãra exceptiune, sè se pota apelã la forulu alu trei-lea intra dominium, a produsu una disputa infocata.

Nic. Szabó propune motiunea urmatoria: Nu se pote aprobã, ca tote judecãtiele, fara exceptiune, sè se pota apelã la forulu supremu (alu trei-lea), ci fiindu judecãtiele forului primu si alu doi-lea consumatorie, are sè urmeze esecutiunea. Deci §§ 287 si 345 suntu a se modificã in intielesulu acestu-a.

Sam. Bonis se teme, cã esecutandu-se sentinti'a consumatoria a celoru doue foruri prime, acusatulu ar' fi espusu unoru daune, cari nu s'aru potè recompensã prin reesecutiunea, ce pote ar' urmã d'in sentinti'a forului alu trei-lea, prin urmare afla a fi mai corespundictoriu principiulu statoritu de comisiunea judiciaria, de cãtu celu-a alu lui Szabó.

Balt. Halász vorbesce in contr'a motiunii lui Szabó.

Laur. Tóth susține propunerea lui Szabó, pentru că apelarea la forul alu treilea în contr'a sentimentii consunatorie a celor doue foruri prime, după parerea lui, este una anomalia.

Ionu P'a'n'ezolay pledează în favorul motiunii lui Szabó.

Ios. Just susține principiul, ca majoritatea judecătorilor să decida, prin urmare sentimentii consunatorie a forului primu și alu doilea să nu se pota apăla; primesce motiunea lui Szabó.

Min. j. Horváth spriginesce propunerea lui Szabó și dăce, că excepțiile făcute în contr'a acelei de comisiunea judiciară sunt nefundate; anume neperfectiunea administrării justiției și temerea de daunele, ce le-ar' potè aduce cu sine reexecutiunea, nu potè să slăbească puterea argumintelor, ce susțin motiunea lui Szabó, pentru că concediindu apelarea la forul supremu în contr'a sentimentilor consunatorie ale celor doue foruri inferiori, amu dă votu de neîncredere acestor doue judecătorie, și amu statorî, ca numai sentimentii forului supremu să aiba valoare; deci dacă vomu a îndeplini defectuositatea și neperfectiunea administrării justiției noastre, trebuie să organizăm forurile inferiori, în locu d'a li dă votu de blamă prin desconsiderarea sentimentii lor; ér' daunele neexecutiunii nu le vomu potè împedeca prin apelarea întra dominiu, pentru că celu ce nu va fi îndestulit cu judecat'a forului alu treilea, va reinnoi procesulu și reexecutiunea nu se potè cșchide.

Er. Hedry apera propunerea lui Szabó; ér' Vukovics se încerca a o combate. Mai vorbescu la obțetu L. Somogyi și Lud. Vadnay.

La întrebarea făcută de presedinte cas'a se dechiara pentru motiunea lui Szabó.

Apoi se cetescu mai multe motiuni apartineto-rie desbaterii cari înse nu se primescu.

Medanu: Onorata casa! După modest'a-mi parere comisiunea juridică nu a datu expresiune parerei sale, conformu concludului precedentu a onor. casei, în privinț'a totoror principiilor direptionale, pe cari se întemeieza ordulu procesuale, care e acum sub pertraptare; și anumitu în privinț'a reprezentatiunii părților litigante, — despre care e vorb'a în capitulu alu III d'în ordulu procesuale, nu a datu nici o opiniune.

Eu tienu reprezentatiunea părților de unu principiu direptionale alu ordulu procesuale și în cătu o dispusețiune, conținută în regulile acestui ordu procesuale privitor la reprezentatiunea părților o află gravaminale pentru părțile litigante, mi-ieu voi'a a-mi radicã graiulu în privinț'a acest'a.

Onorata casa! Domnulu ministru de justitiă de curendu a datu expresiune la doue pareri de dreptu și anumitu:

cu ocasiunea pertraptării proiectulu de lege pentru desființarea legii în privinț'a restringerei cametelor, a dîsu, că statulu nu are dreptu a exercè tutelă a supr'a locuitorilor capaci de dreptu;

la pertraptarea ordulu procesuale de acum a dîsu, că nu e ratiune a staverî principie de acele, a caror primire la desbateră ordulu procesuale definitivu, nu se potè sperã.

Și eu tienu aceste pareri de aprobavere, pentru aceea nu potè consenti cu o dispusețiune, care se afla în regulile ordulu procesuale de sub pertraptare în privinț'a reprezentatiunii părților, că adeca

de cum-va partea litigantă nu e advocatu, e îndetorată în procesele ordinare a se reprezentă prin advocatu; fiindu că regul'a acest'a nu coresponde parerilor suprapomenite, fără de aceea e îngreunatoria pentru părțile litigante, fiindu aceste silite fără nici o cauză a se încurcã în spese.

O asemenea dispusețiune, onorata casa, nu-și are temeiulu în dreptulu Ungurescu, fiindu că în sensulu legiloru de pana acum a fostu concesa părților reprezentatiunea proprie.

De o asemenea înnoire nici acum nu e lipsă, fiindu că prin aceea nici o înlesnire nu se introduce în procedur'a procesuale, ci mai tare se îngreuna.

Pentru aceea mi-ieu voi'a a substerne o modificatiune, în sensulu careia părțile numai atunci să fia silite a se reprezentă prin unu advocatu, candu ele nu aru fi capacie a se reprezentă pre sine, recomandu on. case modificatiunea acest'a spre partinire și primire.

La propunerea antevorbitorulu mai vorbescu Lud. Horváth, L. Olgyai, C. Vadnay și Dobrzansky.

Medanu: Argumentarea dlui Horváth nu potè avè locu, fiindu de comunu cunoscutu, că nici însu-și judii de la tribunale cea mai mare parte nu sunt advocati, asiã dară nu se potu cu ecuitate potè mai multe calități de la părțile litigante, cari voiescu a se reprezentă pe sine, de cătu de la judii; prin urmare părțile litigante nu se potu privã de dreptulu reprezentatiunii proprie.

Fiindu terminată pertraptarea principiilor cardenali ale procedurii, presedintele dechiara, că cas'a primesce în principiu proiectulu procedurii civile. — Paragrafi, ce sunt a se modificã conformu concludelor casei, se tramitu comisiunii centrale.

Siedinț'a d'în 21 octovre a casei magistratiloru.

Presedinte: Georgiu Majláth; notari: c. Ged. Ráday și b. Juliu Nyáry; d'în partea guvernulu min.: b. Wenckheim, c. Festetics și B. Horváth.

După autenticarea protocolulu siedinții trecute se trece la pertraptarea proiectelor despre rescumperarea remanentilor urbării și despre desființarea legii de usura.

C. Ráday cetesce raportulu comisiunii esmise în cauz'a proiectelor amintite.

Comitele Ios. Tomcsányi saluta proiectulu rescumperării urbarialităților, pentru că vede în acelu-a deslegarea definitivă a cestiunii celei de mare importanță, care s'a sulevatu înca la an. 1832 și s'a valoratu în 1848, candu aristocraț'a ungurescă a impartitu drepturile sale (?) cu acei-a, cari erãu afara de dreptu, și a primitu suportarea comună a sarcinelor. Primesce proiectulu de basea pertraptării speciale.

C. Ionu Cziráky crede, că, după dreptu, rescumperarea urbarialităților ar' fia se face numai d'în partea acelor-a, cari tragu folosu d'în acele, prin urmare nu i vine bine la socotela, a primî o atare dispusețiune, care ar' aduce cu sine, ca rescumperarea de sub întrebare să îngreuneze și pre cei ce n'au parte în folosele rescumperării.

Ministru Balt. Horváth și-esprime parerea de reu, că nu potè respunde antevorbitorulu cu date statistice; despre ace'a înse lu asigură, că urbarialitățile sunt cu multu mai numeroase de cătu regalele, și că sarcinele rescumperării voru fi cu

multu mai putiene, de cătu cele primite de diet'a d'în 1848. Roga cas'a, să nu întârde a primî proiectulu de pre tapetu în interesulu natiunii (? — complex!)

Presedintele supune votării proiectulu rescumperării urbarialeloru, și se primesce cu majoritatea voturiloru.

Apoi se procede la pertraptarea speciale și c. Ged Ráday cetesce proiectulu d'în punctu punctu și cu putiena modificare a §-lui 5. se primesce.

Apoi să trece la desbateră proiectulu usurariu și cu modificatiunea propusă de b. Albertu Liphay se primesce precum în generalu asiã și în specialu.

Min. Horváth dă multiemita casei pentru primirea proiectelor, și cu acest'a siedinț'a se inchia la 1 1/2 ora d. am.

Cuventarea lui Aloislu Vladu,

ținută în camer'a reprezentantiloru în 19 oct.

Onorabile camera! Marturisescu sinceru, că eu nu asteptu vr'unu rezultatu mai îmbucurătoriu de la proiectulu de procedură civilă, care este sub discussiune, decâtu celu ce ni-a doveditu elaboratulu, respectiv procedur'a provisorie d'în vigore a conferinții judiciare. Caus'a, că nu asteptu vr'unu rezultatu mai îmbucurătoriu, este, că și unulu și cel'a altu sunt, celu puțin după modest'a mea parere, de una base vacilante și debile.

După convingerea mea, una procedură civilă corespondietoria și ratiunabile numai asiã se potè realiza cu succes favorabilu, dacă ac'o va fi întemeiată pre unu sistemu judiciar cu cercuscis și precisat în tote detaliurile lui, și apoi de o dată cu acestu-a să va pune în valore.

Ast'a nu s'a întemplantu nici în conferinț'a judiciară, nice acuma.

Organismulu judiciar propus în acestă procedură este forte defectuos, mai vertos d'în cauz'a, că nu multiemesce nici decâtu una dorință generală a tierci, adeca ca la forurile inferiori, justiti'a să fia separată de administratiunea politică; este defectuos, a fara de acest'a, înca și d'în cauz'a, că, precum se esplică colegulu meu deputatu Ioanu Besz, acestu organismu judiciar ignorează ca totulu una institutiune d'între cele mai necesare, adeca institutiunea judiloru de pace. Într'adeveru, dacă vomu apretinî, domnilor, precum se cuvine, binele poporulu litigant, dacă vomu apretinî institutiunea judiloru de pace, vomu află numai decâtu, că introducerea acestei institutiuni ar' fi una binefacere nepusa pentru țiera și, mai alesu, pentru partidele litigante, una binefacere aproape cu multu mai mare, decâtu ce'a ce va rezultă d'în procedur'a civilă.

Acestă institutiune înse, precum dîsei, lipsesce cu totulu d'în proiectulu costinatu, cu tote că partea, carea state-resce jurisdicțiunea judiloru sclaviloru (szolgabíró), s'ar' fi potutu înlocui prin institutiunea judiloru de pace. În fine, acestu proiectu de procedură nu este corespondietoria d'în cauz'a, că conține una anomalia forte mare, în cătu adeca județiile inferioare se instituescu prin alegere, era județiile superioare prin denumire, că ci după parerea mea amendou aru trebui, după una uniformitate, séu să se alega, séu să se denumesca.

Cătu pentru acestu punctu controversu, eu acceptez întru tote parerile respicade de colegii mei deputati, Laurentiu Tóth și Dobrzansky, și respundu numai atât'a acelor-a, cari se opunu înființării a 8 table cercuali d'în cauz'a speșloru pre multe ce s'aru rocere spre acestu scopu, că, precum m'am convinsu d'în numeroase petitiuni încurse la camera și distribuite totoror deputatiloru, cetățile, unde ar' fi se înființeze asemenea table, respective tribunale supreme, ar' fi

F O I S I O R A.

Societatea academica Romana.

Siedinț'a solemnă de la 15 septemvru

sub presedint'ia M. S. Domnitorulu.

Discursulu rostitu de d. V. A. Urechia.

IV.

Și deca considerăm acestă necunoscută limbă, ce d'a-supr'a Milaneseulu până la vechi'a Aquilea și Targesterum se vorbesc, deca o considerăm faciă cu limb'a Romana d'în respectulu gramaticalu, aflăm d'a ne miră nu mai puțin.

Verbi friulani sunt conjugati ca în romanesce: inf. laudă, lumină sunt romani și friulani totu odată. *) Conjugatiunea în e lungu este d'asemenea comună. A trei'a nu difere de cătu pentru că Friulani scriu: a batti, vendi, adeca cum Moldovenii pronunția și ei acestu infinitiv. A IV. dormi este friulianulu dormi.

Ascultati participii trecuti friulani, cari sunt importanti, că-și cu ei se facu timpii compusi; avutu, aratu, durmitu, laudatu, batutu, vendutu. . . Este ore alta ce-va în limb'a romana?

Și durmind, laudand, arand, etc. . . sunt totu atât'a romanesce cătu și în dialectulu friulianu.

„El a avutu mamme bune, dice Udinezulu, protindindu, că vorbesc în limb'a friulana, ca să nu-lu pricepa Romanulu!

Pronumenii: io, tu, al, (alu), în io amu, tu ari, al parte

*) Vedi Ascoli.

și chiaci ori *chiachis-tu*, cumu se mai serie, sunt ore necunoscute Romanulu? Insu-și al (alu) nu este trecut în unele provincie romane?

Modulu, manierele, cum Friulanulu potè uni verbulu cu pronumele, sunt a le limbei Romane; dă-mi, dă-i, dă-ne, este în limb'a friulana: dani, dai, danus, daus, (la singular) nus l'a dat us l'ai datu, — e în romanesce; ni l'au datu, vi l'au datu, séu vi l'ai datu.

Pana și alteratiunile lui o în verbi înainte unei silabe adaugite séu înainte lui e de la a 3-a personă se templa și în friulana. Eu portu, io port, face al parte în friul., io durm, al duar (elu dorme.)

Deca cercetăm modulu, cum Friulani facu imultitulu substantivulu și adiectivulu, lu-vedemu acel'a-și ca la limb'a Romana, în e și i la feminin și la masculin adaogatu i: chiapel—chiapai, piel—piei ori ploë—plois, parte—partis, *) lung—lungi—lunga lungue etc. . . . batea—batais, sentenzie—sentenzii-i.

Substantive și adjective, în oriu, ariu sunt comune ambelor limbe.

Friulanulu ca și Romanulu are de gonulu feminin vorbele în a și multe d'în cele în e.

Adiectivulu friulanu de la genulu barbatescu la celu em. trece întocmai ca romanesce: grasu, grosu, lungu, facu: grasa, grosa, lunga. — Numele gradelor, profesiuniloru, facu la gonulu feminin ca la Romani în esa. Baronu, Baronesa, comte, comtesa, etc.

*) Unii scriitori friulani scriu la imultitu și pe S ca francesii, de-și nu se pronunția.

Diminutivele friulane sunt romane: *chiameruzza* este totu atât'a romanesce cătu și friulanesce.

Ca și Romanii, Friulani facu comparativu cu adverbi, și forte arare ori punu la superlativ pre *simu* latinu, care nici nu suna bine la urechi'a romanesce a Friulanulu.

Nicaire potè înse mai mare asemănare între dialectulu friulanu și limb'a romanesce ca la unii pronumi. A ei, ei sunt friulanu te; loru romanesce și lui sunt friulane. Ér' cu deosebire posesivii alu meu, alu teu, alu séu, alu nostru, alu vostru, sunt ca la nici o limbă neolatina identică la friulan'a, care dice: al mio, al to, al so, al nestri, al vestri; și la pluralu ca la Romani: ai me, ai te, ai se.

Demonstrativele friulane; *cestu, celu, cei*, cui d'în noi nu suridu romanesce? *cue? ce?* sunt friulane totu atât'a cătu și romane. Numerele *unu, duoi, trei*, etc. se dicu la Udine ca de la Tis'a la Maroa-Negră!

V.

Atențiunea dvostre veri cătu de fatigată, dloru, prin aceste comparări голе de farmecele elocutiunii, va fi totu-și desteptată, sum siguru, candu ve vomu spune, că pana și în postpunerea articolulu după nume, Friulanulu nu potè oferi urme demne de studiatu. În adovoru, cum observa d. Hraz, I. Ascoli în o lucrare a sa filologica, ce ne serve la aceste cercetări; candu-va friulani postu-puneau articolulu ca și Romani actualmente. (Nel friulano si scorgono ancora delle tracce di questo articolo proposto.) Friulanulu nu are vorb'a sore în form'a acest'a, ci soreli, adica cu articolulu romanu; în il soreli, il a venit mai târziu, de și, și adă se dice scurtu soreli, fără il. Mai multe alte vorbe înca primindu articolulu antepusu,

orte aplecate a oferi edificiile si adgiustările necesare la înființarea lor. Prin urmare, eu primescu propusetiunea ministeriale.

Statutul organic

al bisericeii ortodoxe romane d'in Ungaria si Transilvania.
Dispusetiuni generale.

II.

Comitetulu parocialeu.

§. 17.

Comitetulu parocialeu este corporatiunea aleasa d'in sinodulu sinodului parocialeu, pentru a reprezenta in atare comuna bisericesca, a porta si conduce afacerile ei in privinta economica a bisericeii, scolei si fundatiunilor.

§. 18.

Membrii comitetului parocialeu se alegu pe 3 ani; se potu inse si realege.

§. 19.

Comitetulu parocialeu se compune: in parociele pana la 1000 de suflete d'in 10, pana la 1500 d'in 15, pana la 2000, d'in 20, pana la 2500 d'in 25, si de aceea in susu de 30 de membri.

Tat'a si fiulu, mosiulu si nepotulu, fratii, socrulu si ginerele nu potu fi deodata membrii comitetului.

Paroculu, respective administratorulu parocialeu este membru naturalu alu comitetului, era unde de presinte sunt mai multi paroci, celu mai inaintatu in servitiu.

§. 20.

Comitetulu parocialeu constituindu-se, si alege presedintele si notariulu. Presedintele se alege d'in sinodulu comitetului, notariulu inse pote fi si altu individuu calificatu, carele de nu este membrulu comitetului, are numai votu informativ.

§. 21.

Comitetulu si-va tiene sedintele, candu va cere trebuinta, er' regulatu cu finea lunei lui iuliu si decembrie a fiecaru anu, ca sinodulu parocialeu, ce se tiene in luna lui ianuaru (§. 12.) se-si pota asterne raportulu generalu despre averea miscatoria si nemiscatoria a bisericeii, scolei si fondurilor, si ratiuciniulu anualu, precum si unu proiectu despre epesele bisericeii, scolei si fondurilor pre anulu viitoriu.

§. 22.

Pentru validitatea decisiunilor comitetului parocialeu se cere presintia majoritatii absolute a membrilor, si majoritatea voturilor.

Deca voturile sunt egali, decide votulu presedintelui.

§. 23.

Sfer'a de activitate a comitetului parocialeu este urmatori'a:

1. A inventa averea miscatoria si nemiscatoria a bisericeii, scolei si fondurilor, si a o tiene in evidinta; acestu inventariu se compune in trei esemplarie, d'entre cari unulu se pastredia la epitropia parocialea, alu doilea la comitetu, era alu treilea se substerne consistoriului;

2. A ingriji pentru sustinerea in intregime a averii miscatorii si nemiscatorii a bisericeii, scolei si fondurilor;

3. A pestra in stare buna edificiile bisericesci, scolare si fundatiunali;

4. A prevedea bisericea cu trebuincioasele icone, vase santite, carti si alte aparaminte pentru servitiulu d'diescu; si scol'a cu mobilele si aparatele recerute;

5. A escrie concursu pentru ocuparea postulu de parocu, capelanu, diaconu, profesoru si invetiatoriu, in urm'a avutei cointielegeri cu protopresbiterulu localu si respective directiunea scolaria;

6. A se consulta si a combina cu protopresbiterulu respective directiunea scolaria — list'a candidatilor, cari au concursu pentru postulu de parocu, diaconu, profesoru seu invetiatoriu,

7. Aflarea midilocelor trebuincioase pentru eventual'a edificare si reparare a bisericeii, scolei, casei parociale si altoru edificii proprie ale fondurilor, si a relatiuna despre ele sinodulu parocialeu;

8. A tracta despre aflarea midilocelor, ce se receru la dotatiunea parocului, capelanului, diaconului, profesorilor si invetiatorilor, si a relatiuna despre aceea sinodulu parocialeu;

9. A prefige conditiunile, ce trebuie se observe epitropii la esarendarea realitatilor bisericesci, scolare si fundatiunali;

10. A prefige modalitatea elocarei banilor disponibili a bisericeii, scolei si fondurilor;

11. A esamina cu finitulu anulu ratiuciniulu epitropiei si alu substerne sinodulu parocialeu;

12. A alege pre cantori, clopotari, si pre alti servitori bisericesci si scolari; cantori numai acei individi potu deveni alesi, cari producu de la protopresbiteru atestatu de calificatiune.

13. A nesui pentru religiozitatea si moralitatea membrilor parociale, precum si pentru desradecinarea datineloru stangacie si desfrenari, prin midiloce morale si pedepse mai mici bisericesci; si a cere ajutoriulu protopresbiterului, er' la casu de necesitate alu episcopului spre restaurarea religiositatii si moralitatii;

14. A aperi vadi'a si onorea bisericeii si comunei parociale in intielesulu legilor;

15. A face scaunulu protopresbiterulu, consistoriulu parocialeu prin scaunulu protopresbiterulu veri-ce propunere si plansore privitoria la treb'a bisericesca, scolaria si fundatiunala si a le substerne consistoriulu parocialeu.

16. A sprijini pre copiii seraci intru frecuentarea scolei parociale prin prevederea lor cu carti scolare.

17. A infintia biblioteca parocialea spre inlesnirea citirii cartilor folositorie; —

18. A duce protocolu despre tote afacerile sale, a tiene actele in ordinea cuviincioasa si a le pastra in arcivu.

III.

Despre Epitropii parociale.

§. 24.

Epitropii parociale sunt acei barbati d'in parocia, caroru a li se concrede averea parocialea, scolare si fundatiunala.

§. 25.

Epitropii se alegu prin sinodulu parocialeu d'entre cei mai meritati barbati ai parociei, si nu potu fi ruditi la olalta pana la alu 6-lea gradu de sange si alu 4-lea de cuscra.

§. 26.

Pentru parociele pana la 1000 de suflete se alegu doi, pana la 2500 de suflete trei, er' pentru parociele, alu caroru numeru trece 2500 suflete, patru epitropi.

Ei se alegu pre trei ani, inse se potu realege.

§. 27.

Chiamarea Epitropilor parociale este:

1. a primi de la comitetulu parocialeu pre langa inventariu tota averea miscatoria si nemiscatoria a bisericeii, scolei si a fondurilor si a manipula cu aceea dupa conclusulu sinodulu si alu comitetului parocialeu;

2. a pastra intr'o lada de feru cu trei cheii averea miscatorie a bisericeii, scolei si a fondurilor precum sunt banii, si alte chartie de pretiu si obligatiunile. D'entre cele trei cheii ale casei parociale se va pastra cate un'a la cate unu epitropu, era unde sunt numai doi epitropi, acolo a trei'a cheia se

va pastra la paroculu designatu prin comitetu spre aceea. La deschiderea si inchiderea casei se cere presintia a tustrei individi, cari au cele trei cheii ale casei, si acesti-a sunt in solidu respundietori pentru starea casei;

3. a duce unu protocolu despre percepte si erogate;

4. a duce unu diurnalu despre starea averii parociale; acestu diurnalu are a se duce in doua esemplarie, d'entre cari unulu se va asiedia in casa; era celalaltu va fi la epitropi;

5. cu finea anulu solaru a depune comitetulu parociale ratiuciniulu documentatu, despre veniturile si cheltuiiele bisericesci, scolare si fundatiunali;

6. a nu intreprinde nici o erogatiune fara imputernicirea sinodulu si comitetulu parociale;

7. a priveghia, ca edificiile bisericesci, a scolei si ale altoru realitati precum si curtea bisericeii, a scolei si a casei parociale, asemenea si cintirimulu se fia in stare buna;

8. a plati regulatu salariile prefpte pentru personalulu bisericescu si scolariu, precum si ajutoriulu altoru persone serace si a stipendistilor.

§. 28.

Acolo, unde comun'a scolaria sta d'in doue seu mai multe parocii, se alege d'in comitetele acestoru parocii unu comitetu scolariu si prin acest'a o epitropia scolaria si asiã

1. numerulu membrilor unui asemenea comitetu scolariu consta d'in cate trei membri alesi d'in si prin comitetele parociale respective;

2. numerulu membrilor unei asemenea epitropie scolare consta d'in patru membri;

3. alegerea acestui comitetu se face pre 6 ani, era alu epitropiloru pre 3 ani.

4. comitetulu si epitropia scolaria au in trebile scolare, ce le compete comitetelor si epitropieloru parociale.

CAPULU II.

Despre protopresviterate.

§. 29.

Protopresviteratul este complexulu mai multoru comune bisericesci, avendu unu protopresviteru ca antiste in trebile lor bisericesci, scolare si fundatiunali; protopresviterulu trebuie se locuesca in acelu locu alu protopresviteratulu, care este mai indemana comunelor bisericesci d'in protopresviteratu.

§. 30.

Protopresviterulu si-indeplinesce afacerile: 1. prin scaunulu protopresviteralu, 2. prin sinodulu protopresviteralu si 3. prin comitetulu sinodulu protopresviteralu.

Despre scaunulu protopresviteralu.

§. 31.

Scaunulu protopresviteralu este aceea autoritate in afacerile bisericesci, care in aceste-a in generalu, er' in cele mai josu enumerate in specialu formedia forulu de prim'a instantia in ierarcia.

§. 32.

Scaunulu protopresviteralu consta, afara de protopresviterulu seu suplintele acestui-a ca presedinte, d'in sese paroci ca membri cu votu decisivu, apoi d'in unu difensoru matrimonialu si unu notariu cu votu consultativu, cesti doi d'in urma potu fi si d'entre capelani, diaconi seu mireni, avendu notariulu, a porta protocolulu, a se ingriji de lucrările scripturistice, speditiuni si arcivu.

§. 33.

De comotinti'a scaunulu protopresviteralu, ca foru de prim'a instantia se tiene urmatoriile obiecte: a complana si eventualminte a decide:

1. diferentiele eacate intre preoti, controversese comunelor parociale in privinta esagerarei comotintiei stolarie si

primescu in limb'a friulana o schimbare de intonare finale, care le determina ca in felulu articolulu nostru postpusu. — Friulanulu dice si *voe* si *la voie*, apesandu pe *ie* pana alu asemanã cu *ea*. Asiã *plote* face la *plufe* cu quasi *ea*.

Acestu punctu, dnii mei, ar' meritã o mai detienuta cercetare; nu voiu inse se abuzezu de bun'a vointia a publicului, pentru care aceste studie potu naturalminte se fia fatigante.

VI.

Observările mele facute la Sintasa dialectulu Friulanu nu au convinsu pe delinu, Dloru, ca limb'a friulana nu este de cãtu limba romana, vechi'a limba vulgara a supr'a carei-a a trecut inse aspr'a frecatura a barbariloru, alterandu-o si modificandu-o. Nu voiu aduce studie aci (cadruulu, ce ati bine vointia a dà acestui discursu nu o permito). D'in acestu alu III si ultimulu respectu, dar' d-nii mei, voiu citã numai câte-va frãse, cari voru spune limpede veri si cui cele ce tacu eu.

In ce limba se fia ore: *unu omu curiosu al a avutu, dami unu non aghe. Fami un chiar bun. Ceste l'ai cumperade cu sese trinti. Taie cul surti. Quant pueti al vigni? Lui a nol o voie. Di ce oitat es tu? Cesta ie grase in veritat. Il soreli si bont.*

Lasce un nom onorat dopa la vite mediland d'un cest pont. — Bussai (sarutatu) cel inocent.

E un lagrime mè
In la so front chiadè.

(Zonit).

E no para umana creature
Para un agrul vignut jus dal cil.

(Zonit).

La luna sott an nul ner si scuind.
E cussi disprezzat sore la tiare
Al lasce dupo muart memorie a mare.
Durmit uitant nel silenzi de muart
In fin che al vegnarà
L'agnul che us veara (ne va desteptà)
Cu la trombe supreme

(Zonit, poesie poporare).

VI.

A dice, d-nii mei, ca la studiulu limbei romane e de lipsa cunosointi'a diverselor dialecte romanice. er' nu numai a limbelor italiana, francesca, spaniola si portugesa, este a repeti cele ce fia-care d'in dvostra a sustienuta de atãti-a ani. Totu-si, dnii mei, ace'a voiu dice, ca si d'entre dialecte nu tote la olalta potu se ne serve in lucrările nostre, ci mai alesu acele, cari sunt cu form'a mai vechia si adica mai pucinu transformata inca a limbei vulgare a Italiei, limb'a, care adi nu mai este in discutiune, a trebuitu in cesta mesura se fia limb'a care vorbimu noi.

Deca, dnii mei, n'ar' fi asiã, cum s'ar' potè esplica stpendele asemanari, intre formele, intre spiritulu limbei nostre cu dialectulu a supr'a carui-a ve atrasei atentiunea dvostre petrundietoria?

Este, dnii mei, plinu de mari invetiamente, e singuru in stare a deslega intrebările nostre filologice si istorice chiaru, studiulu ce se va face a supr'a caletoriei, ce limb'a nostra a facutu de pe tiermii Tibrului pana pe ai Tisei. Poeticulu nostru poporu, acelu poporu, care a scrisu cu anim'a sa in cantările sale faptele mari ale domniloru sei, poeticulu nostru poporu, care iubese candu admira; si candu admira si iube-

see, pogora ceriurile sub picioarele celui pe care-lu iubose, elu spune in un'a d'in povestile sale, ca unu fecioru de imperatu aflandu, ca la o departata curte straina era o principesa frumoasa, disputata de vecini, se otari se o dobindesca de sotie.

Dar' tier'a era departe . . . departe . . . . .

Dar' cãile la ea neumblate de picioru de omu . . . . . Cum se faca junele domnu, ca se strobata si tier'a principesei visato, fara a se rateci pote pe morte in codrii neumblati, si de picioru necalcati?

Intieptii se aduna in consiliu; dir'a de faina dise unulu, o-aru manca paserile; ghemulu cu atia o incurca codri . . . (Ghemulu Arianei.) — Animo, esclama unu betranu consilieru; anime supuse, devotate luandu de calause nu te poti rãteci. Lasa animi d'in distantia in distantia pana la tier'a cea departata, si Maria Ta vei lua fat'a de imperatu. Printiulu facu dupa sfatulu betranului si se intorna cu o doiosa socie fara se ratecesca in *codrii neumblati si hovredii* . . .

Si Rom'a, dloru, ipsira calause si avanposturi devotate de a lungulu tiermiloru Adriaticeii la Aquilea si Pergestu, inainte de a merge se iee fet'a Daciei traiane. Dira de stele albe ce poporulu numesce calea lui Traianu, nu e numai pe ceriu . . . . Asiã dar' lumi noue se intindu de Tibru la Friulu, de la Friulu . . . in muntii Istriei, prin ai Dalmatiei si ai Albaniei, apoi prin ai Macedonie spre a se largi d'in ce in ce la Dunare si Tis'a si a lua form'a unei immense comete, care reanuntia lumii, ca este *Romanismulu si cãtu e stralucirea lui!*

„Romanulu.“

a altoru neajunsuri d'in partea preotfimo; plansorile preotfimei in privinta scurtarei stolei si altoru venituri legali preotiesci d'in partea comunelor parociale sau a singuraticiloru credinciosi;

1. controversele referitorie la logodna si casatorie in partea loru canonica; a priveghia a supr'a ducerii acurate a protocooloru matriculari si altoru protocoole parociale, a pertracta alte obiecte preotiesci si disciplinari preotiesci, pre cari consistoriulu le incredintieza scaunului protopresviteralu, ca forului de prim'a instantia; a esamina alegerile de parocu, capelanu, diaconu si alte fetie besericesci;

3. a priveghia a supr'a portarei fetieloru besericesci.

§. 34.

Spre aducerea unui concludu validu se recore, ca afara de presiedinte si notariu se fia de fatia celu putienu patru membri. Candu voturile sunt egale, dirima votulu presiedintelui.

§. 35.

Membrii scaunului protopresviteralu nu potu fi ruditu intre sine pana la alu sieselea gradu de sange si alu 4 de cuseria; si nu potu lua parte la pertractarile, unde cu vre-o parte litiganta suntu in aceea-si mestura ruditi.

§. 36.

Sinodulu protopresviteralu va tienè regulatu siedintiele sale d'in luna in luna; inse in casuri urginti se potu tienè si siedintie extraordinarie.

§. 37.

Apelatiuni de la scaunulu protopresviteralu se potu face la consistoriulu eparcialu in 14 zile, era cele mai tardiu facute nu se ieu in consideratiune, si otarirea scaunului protopresviteralu se pune in lucrare, afara de cauzele matrimoniale terminate cu total'a despartire a partiloru, cari trebuesc d'in derogatoria a se susterne consistoriului respectivu.

(Va urmà.)

Afaceri economice.

Espunerea septemanzaria a comerziului de bucate.

Transportulu la Pest'a pre line'a ferata a statului, line'a de la media-di, line'a de la nordu, prin societatea de navig. danubiana, pre nai de transportu si cara: metrete 236,619 grâu; 23,632 secara; 49,531 ordiu; 20,714 ovesu; 25,302 porumbu (cucuruзу); 5,276 rapitia; 98,694 produse diverse; in suma 460,128 metrete. — Pana in 10 octobru au sositu in totalu: metrete 6.498,931 grâu; 858,802 secara; 999,171 ordiu; 557,345 ovesu; 936,850 porumbu; 135,618 rapitia; 2,447,148 produse diverse; in suma 12.433,865 metrete.

Transportulu mai de parte pre line'a ferata a statului, line'a meridionale si prin societatea de navigat. danubiana: metrete 42,972 grâu; 20,206 secara; 62,612 ordiu; 12,037 ovesu; 8,117 porumbu; 3,648 rapitia; 102,112 produse diverse; in suma 261,702 metrete. — Pana in 17 oct. s'au transportatu mai de parte in totalu: metrete 3.148,954

grâu; 988,656 secara; 1.008,116 ordiu; 448,939 ovesu; 364,231 porumbu; 123,990 rapitia; 2.685,025 produse diverse; in suma 8.767,911, metrete.

Transportulu pre Dunare in susu cu vaporulu si nai de transportu: metrete 55,076 grâu; 8,500 ordiu; 9,540 ovesu; 1,500 porumbu; 17,300 produse diverse; in suma 96,166 metrete. — Pana in 10 oct. in totalu: metrete 914,613 grâu; 61,797 secara; 121,050 ordiu; 560,660 ovesu; 138,618 porumbu; 104,458 produse diverse; in suma 1.901,250 metrete.

Linea meridionale a transportatu in strainetate 12,400 centenarie de farina.

Pest'a, 22 oct. Se insemna urmatoriulu pretiu de bucate: Grâuulu, solvitu la 3 lune: 87 pf., 4.70; 86 pf., 4.65; 86 3/4 pf., 4.65; 86 1/2 pf., 4.60; solvitu in numerariu: 87 pf., 4.62; 86 pf., 4.40; 84 pf., 3.82. Secara, 79/80 pf. 3 fl.; 76/80 pf. 2.92 1/2. Ordifulu, 71/72 pf. 2.75; 69/72 pf. 2.55; Porumbulu, 2.65—2.60.

Temisior'a, 18 oct. Se insemna: Grâuulu, 83—89 1/2 pf. 2 fl. 90—3 fl.; 84—89 1/2 pf. 3 fl. 15—25 cr.; 86—89 1/2 pf. 3 fl. 60—75 cr. Secara, 78—80 pf. 2 fl. 40—50 cr. Ordifulu, 68—70 pf. 2 fl. 10—15 cr.; 65—70 pf. 1 fl. 80—85 cr. Ovesu, 46—48 pf. 1 fl. 50—55 cr. Porumbulu, vechiu 1 fl. 90—95 cr., nou, vend. in diec.—ian., 1 fl. 60—65 cr. Spiritulu, fara vasu, 46 cr.

Aradu, 20 oct. Grâuulu, 87 pf. 3 fl. 60—70 cr.; 86 pf. 3 fl. 50 cr. Secara, 78—80 pf. 2 fl. 30—2 fl. 40 cr. Ordifulu, calitatea prima, 1 fl. 60—1 fl. 70 cr.; precum si 1 fl. 45—1 fl. 50 cr. Ovesulu, 1 fl. 50—1 fl. 60 cr.

Varietati.

*(Uniunea Transilvaniei.) Foiele unguresci spunu, ca ministeriulu ungurescu este gaf'a cu proioptulu de lege relativu la „executarea uniunei“ si ca nu preste multu lu-va susterne dietei. Intr'o conferinta ministeriale, la care au luat parte ministrii Wenckheim, Mikó si Horváth se se fi otaritu stergerea guvernului Transilvaniei si infintiaru unu comisariatu regescu. Toti oficiali de la guvernulu amintitu au primitu indrumarea, se-si susterna catu mai curendu documintele despre servitiulu si capacitatea loru.

*(Servitulu nationalu.) Amu auditu adese ori sustienendu chiar d'in partea strainiloru, si amu aflatu constatare prin insa-si limb'a noastra, ca poporulu romanu pre langa tota sierbitutea secularia n'a devenitu servilu. Cu atatu mai tare ne suprinde incercarea unoru semidocti de a incetati si la noi unu caru de titluri. Bol'a acest'a de unu tempu incepe a fi epidemie, ca-ci asta-di nu te mai poti orienta prin cate „magnificentie, ilustritati, escelentie“ si mai acie ddiu cate „intie si ati.“ Episcopii nostri sunt toti pastori „scumpi si pre scumpi,“ posedu o portione bunisiora de „intieptiune“ oficiala, — wem Gott ein Amt gibt, dem gibt er auch Verstand — tote le dispunu „gratiosu“, si mai cate alte absurditati de aceste-a. Ori-ce adunare la noi o „inalta“, de minis-

teriu inca nu pote fi vorb'a, fara de a lu-numi „inaltu“, buna ora ca vorbindu de draculu, indata ti-vine, se ti-faci creca. — Aru fi tare de doritu, ca se ne facemu odata unu conceptu despre demnitata omenesca, si dupa aceea despre demnitata nationala, si se nu totu mai mutiamu defetile strainiloru.

*(Congresulu d'in Sibiu) in or'a a doua-spre-dieca totu-si a ajunsu la recunoscint'a, ca alegerile directe sunt mai corespunditorie principiulu constitutiunali, si n'au adoptatu parere contraria, ce si-fortiasa majoritatea in comisiune.

Sciri electrice.

Berlinu, 21 optovre. „Kreuztg“ tratandu despre cestiunea Schleswigului dice: Cestiunea acest'a nu s'a potutu resolvi inca, pentru ca Danemarca facea pretinsiuni esagerate. In presinte fatia cu amenintarile de resboiu, caroru e espusa Germania de unu anu si jumetate, e cu multu mai greu a atinge momentulu, candu Germania aru pote face cestiuni. Confederatiunea nordica va decide in sensulu tratatelor despre schimbările eventuale in Nord-schleswig.

Madridu, 21 optovre. Unu decretu alu ministeriului de resboiu amnestieza pre toti acei militari, cari au fostu condamnati in revolutiunea d'ianu anulu 1866. Unu decretu alu ministriului de justitia disolve societatea st. Vicentiu de Paula. Guvernatoriulu civilu va face inventariulu averei. Se accepta alu douile manifestu alu reginei Isabel'a.

Parisu, 21 optovre. „Constitutiuennell“ alu d'eri vorbesce despre demintrea adusa de „W. Abendpost“ in privinta dechiaratiunii tiarului rus, adresata principelui Thurn-Taxis, si dice urmatoriile: Nu credemu, ca cabinetulu conservativu d'in Saxe-trurgu ar' acitia agitatiunile nationali in contra integritatii imperiului turcescu, si tragemu la indoela realizarea aliantiei ruse-romane. Russi'a nu potu procede pre o cale cu rebelii (?), cari nu suntu in stare (?) a intemeia acasa unu guvernamentu ovestu, ci cerca in afara nutrementulu spiretului loru celui aventuros.

Vien'a, 21 optovre. Comisiunea constitutiunaria pertracta raportulu guvernului despre proiectulu esceptiunaliu facutu pentru Prag'a si giuru, si apolu-tramase la subcomisiunea de cinci.

Madridu, 21 optovre. Faim'a adusa de „Gazette France“, ca parintele regelui Portugaliei ar' refugatu in numele seu si alu filoru sei primaru trouului ispaniolu, nu este confirmata prin nici o scrie oficiala ori neoficiala.

Proprietariu, redactoru respunditoriu si editoriu:
ALESANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem. si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	„ 10 „ 24 „ „ „ 10 „ 51 „ „
„ Neuhäusel	„ 1 „ 23 „ diu'a, „ 1 „ 54 „ noptea
„ Pest'a	„ 5 „ 19 „ d. m. „ 6 „ 31 „ deman.
„ Czegléd	„ 7 „ 54 „ „ „ 9 „ 14 „ „
„ Segedinu	„ 12 „ 12 „ noptea, 2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a	„ 3 „ 55 „ dem. „ 7 „ 47 „ „
„ Jasenov'a	„ 8 „ 4 „ „ *)
„ Beseric'a-Alba	„ 8 „ 40 „ „
Sosesce in Baziasiu	la 9 „ 10 „ „

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beseric'a-Alba	„ 6 „ 27 „ „
„ Jasenova	„ 7 „ 6 „ „
„ Temisior'a	„ 10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem
„ Segedinu	„ 2 „ 26 „ noptea „ 12 „ 53 „ diu'a
„ Czegléd	„ 6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. s.
„ Pest'a	„ 9 „ 55 „ „ „ 9 „ 30 „ ser'a
„ Neuhäusel	„ 1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ nopt.
„ Posionu	„ 4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Sosesce in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ „ 6 „ — „ „

Jasenov'a-Oravit'a.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a.
„ Jam	„ 9 „ 12 „ „ „
„ Racasdia	„ 10 „ 12 „ „ „
Sosesce in Oravit'a	la 10 „ 57 „ „ „

Oravit'a-Jasenov'a.

De la Oravit'a	pleca la 4 ore — minute dupa mediadi.
„ Racasdia	„ 4 „ 45 „ „ „
„ Jam	„ 5 „ 38 „ „ „
Sosesce in Jasenov'a	la 6 „ — „ „ „

Vien'a-Oradea-Marc.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute sera.
„ Pest'a	„ 6 „ 35 „ deman.
„ Czegléd	„ 9 „ 27 „ „ „
„ Püspök-Ladány*)	„ 1 „ 58 „ dup. med.
Sosesce in Orade	la 4 „ 38 „ „ „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde sosesce la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Marc-Vien'a.

De la Orade	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a
Sosesce in Püspök-Ladány*)	„ 12 „ 48 „ diu'a
„ Czegléd	„ 5 „ 41 „ ser'a
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Aradu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 25 „ deman.
„ Czegléd	„ 9 „ 47 „ „ „
„ Szolnocu	„ 11 „ 2 „ „ „
Sosesce in Aradu	la 5 „ — „ ser'a.

Aradu-Vien'a.

De la Aradu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a
„ Szolnocu	„ 4 „ 22 „ dupa mediadi.
Sosesce in Czegléd	la 5 „ 33 „ „ „
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a

Vien'a-Parisi.

De la Vien'a	pleca 4 ore 30 minute ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ — noptea.
„ Monacu	„ 5 „ 45 deman.
„ Stuttgart	„ 11 „ 45 „ „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ 55 diu'a.
„ Carlsruhe	„ 2 „ 10 dupa med.
„ Strassburg	„ 5 „ 25 „ „ „
Sosesce in Paris	la 5 „ — demaneti'a.

Parisi-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Stassburg	„ 8 „ 57 „ dem.
„ Carlsruhe	„ 10 „ 40 „ „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ — „ diu'a.
„ Stuttgart	„ 1 „ 20 „ dupa med.
„ Monacu	„ 8 „ 30 „ ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ 30 „ noptea.
Sosesce in Vien'a	la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Marc la Clusiu, pleca in tote zilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, sosesce in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.

Clusiu la Orade pleca in tote zilele la 12 ore diu'a, sosesce in Orade la 6 ore 40 minute demaneti'a.

Aradu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tote zilele, la 7 ore ser'a, sosesce in Sibii la 2 ore 15 minute noptea. Cale are 34 1/2 mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.

Sibii la Aradu (prin Dev'a) pleca in tote zilele la 7 ore ser'a, sosesce in Aradu la 1 ora 45 min. noptea.

Temisior'a la Sibii pleca in tote zilele la 6 ore deman. sosesce in Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36 1/2 mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.

Sibii la Temisior'a pleca in tote zilele la 12 ore diu'a, sosesce in Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.

Temisior'a la Orsiova pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demaneti'a, sosesce in Orsiova la 6 ore deman. Cale de 26 1/2 mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.

Orsiova la Temisior'a pleca dominec'a marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore ser'a, sosesce in Temisior'a la 6 ore ser'a in diu'a urmatori'a.

De la Temisior'a la Aradu pleca in tote zilele la 6 ore dem. sosesce in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.

Aradu la Temisior'a pleca in tote zilele la 2 ore dupa mediadi, sosesce la 7 ore 45 minute ser'a.

Sibii la Clusiu pleca in tote zilele, la 3 ore d. m. sosesce la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21 1/2 mile, tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.

Clusiu la Sibii pleca in tote zilele la 5 ore dupa med. sosesce la 11 ore 50 min. diu'a.

Sibii la Brasiovu pleca in tote zilele la 5 ore dupa med. sosesce la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18 1/2 mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.

Brasiovu la Sibii pleca in tote zilele la 7 ore ser'a, sosesce la 9 deman.

Sibii la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, sosesce la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 5 min. costa 10 fl. 78 cr.

Muresiu-Osiorheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore demin. sosesce la 2 ore 35 min. noptea.